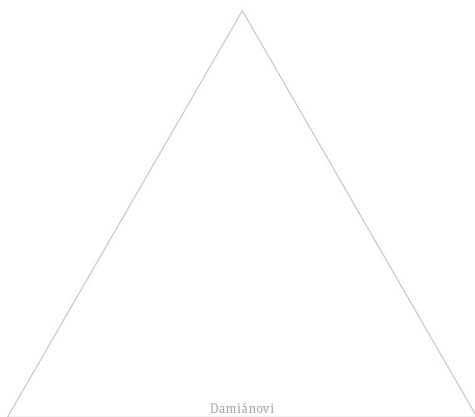

Územní plán hlavního města Prahy
METROPOLITNÍ PLÁN
DUCH PLÁNU

DUCH PLÁNU

deset základních tezí k obrazu města Prahy

Předkládáme první teze Metropolitního plánu. Metropolitní plán jsme slibovali jednoduchý, srozumitelný a uchopitelný. Metropolitní plán má být nejen cestou z marasmu územního plánování v Čechách posledních desetiletí, ale má být možností pro návrat Prahy mezi důležitá evropská města. Na to pochopitelně územní plán sám o sobě nestačí, ale může, a má, vytvářet podmínky. Jak?

Nově definovat hodnoty města, navrhnout jejich rozvíjení, koncentrovat energii, které (měřeno penězi) není zrovna nazbyt a jednoznačně tak definovat potenciál...

Už nejde o to nařizovat kde a jak má co stát, není cílem kontrolovat úplně všechno. Ze zkušenosti víme, že to nikdy dobré výsledky nepřinese. Jde o to, aby, pokud to bude jen trochu možné, byly jednotlivé zásahy ve městě nejen samy o sobě přínosem, ale aby docházelo k synergickým efektům. Musíme proto pochopit především smysl a účel plánu, musíme pochopit jeho ducha. Musíme se zbavit strachu z nového a musíme se naučit hledat v doplňování města krásu. Musíme znova nalézt důvěru v koncepci a kompozici, důvěru v architekturu, důvěru v celek.

Jsem si vědom, že ono „musíme se vrátit ke kořenům“ nebude jednoduché a vím, že někteří toho, po svých zkušenostech, již nebudou schopni.

Přesto se o to všichni musíme pokusit. Praha si to zaslouží. Nesmíme ale zároveň zapomenout, na proměnlivost současného světa. Město je živý organismus a jeho účelné plánování je dnes velmi diskutabilní proces.

Otevíráme proto diskuzi nad tezemi plánu, nad deseti tématy, která skládají vyvážený a provázaný celek. Celek, ze kterého nelze libovolně odebrat, nelze k němu bezmyšlenkovitě přidávat, lze ho ale postupně v čase rozvíjet...

Jedná se skutečně o základní teze, na kterých bude plán postaven jako celek, a které budemožné dále zpodrobňovat. Postupně budou definovány konkrétní otázky o konkrétních místech, na které bude plán postupně hledat konkrétní odpovědi. Každé představené téma může vyvolat samostatnou diskuzi, každé může být vysvětlováno na mnoha dílčích příkladech. Při samostatném řešení však nelze zapomínat na celek. Jednotlivá témata jsou proto seřazena do systému tak, aby byly zřejmé souvislosti i protiklady, synergie i konflikty.

Jsem přesvědčen o tom, že nejprve musíme pochopit a přijmout celek, teprve potom můžeme řešit jednotlivosti a detaily. Proto předkládáme k širší diskuzi právě celek, nikoli detaily. Detaily, které, byť by byly z jednotlivých osobních pohledů důležité, nejsou pro celek podstatné, nebo se, při po-

hledu na celkové řešení, zdá být jejich řešení dokonce zavádějící a chybné.

Na základě celkové koncepce města, na základě strategických směrů, které budou zpracovány souběžně s koncepcí Metropolitního plánu, budou definovány dílčí problémy a následně bude jejich možné řešení opět diskutováno. Předpokládáme, že takovým postupem vznikne objektivizovaný podklad, na jehož základě bude zpracován návrh plánu, který bude předložen k projednání. Projednávání plánu jako celku bude na základě těchto tezí přehlednější, jasnější a především odpovědnější.

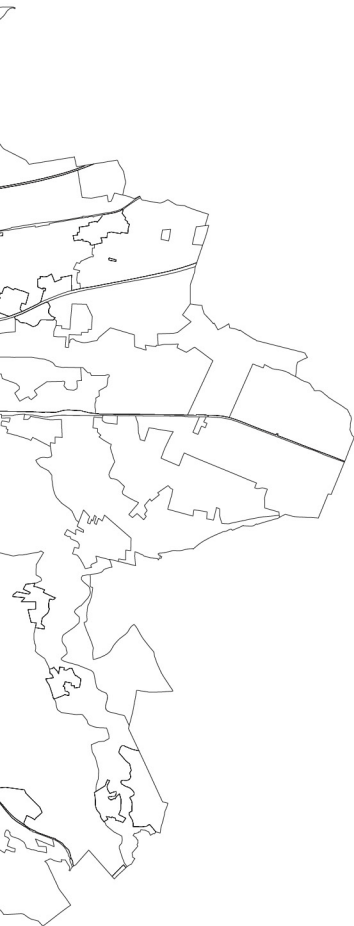
Deset tezí k Metropolitnímu plánu Prahy je deset témat k diskusi. Deset se jeví jako dokonalé a pro potřebu objasnění základních témat města mimořádně vhodné číslo, které by mělo zaručit, aby veškerá témata byla vždy přehledně a soudržně zobrazena a logicky hierarchicky seřazena. Záměrem je, aby bylo možné o jednotlivých tématech diskutovat samostatně, aby nic nebylo opomenuto a abychom se mohli k řečenému případně vrátet. Každé z témat má v systému své pevné místo a proto je možné, ale i nutné, hovořit zejména o souvislostech.

Roman Koucký, Kancelář metropolitního plánu

1 „Imploze“ architektury

2 3
4 5 6
7 8 9 10

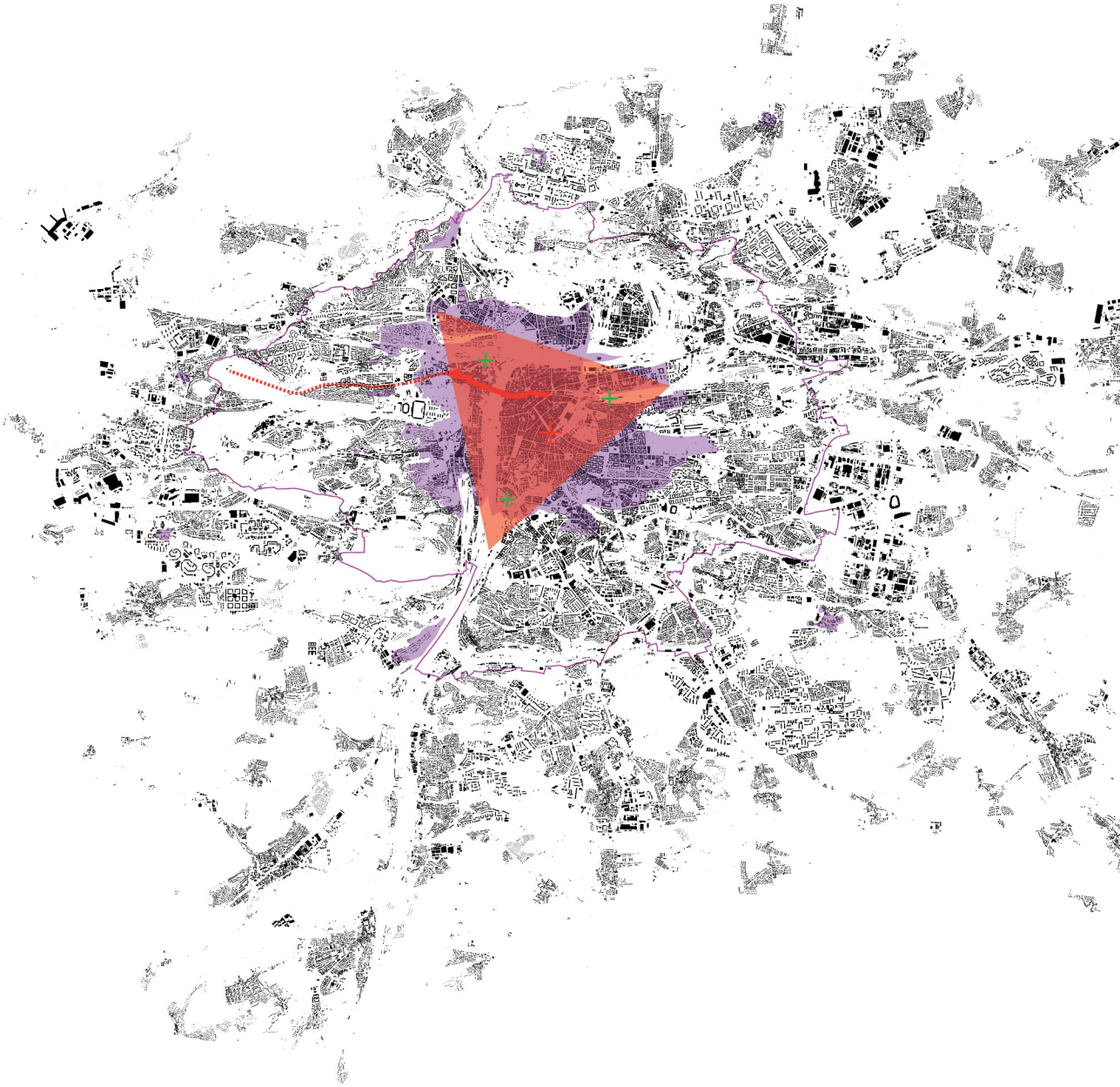

Praha nemá dostatečnou hustotu zastavění, osídlení ani dějů a činností. Je potřeba zastavit její rozpínání do krajiny a aktivovat její vnitřní potenciál. Rozvoj musí být chápán jako zlepšování stavu, nikoli jako expanze. Hledáme smysluplnou intenzivní náplň plochy města, kterou definovalo rozmařilé dvacáté století.

Nejmenší jednotkou plánu bude lokalita popsaná na základě charakteru zástavby. Pro jednotlivé lokality bude stanovena struktura veřejných prostranství a kvalita sousedství. Identita. To jsou základní kameny budoucího uspořádání.

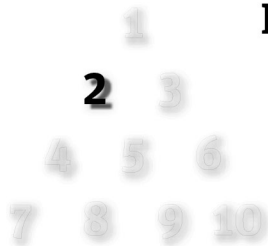
Rozvojové zásahy musí probíhat na různých místech a mají být koordinovány tak, aby vytvářely mimořádnou synergii. Pevně uchopené „jádro“ města umožňuje skrze své sebeuvědomění být partnerem těm okolo a může tak mentálně vykročit ze svých hranic.

bod: sv. Václav;
kresba: „Imploze“ (KMP, 2013-06-10);
podklad: lokality (KMP, 2013-06-10)

Historické město

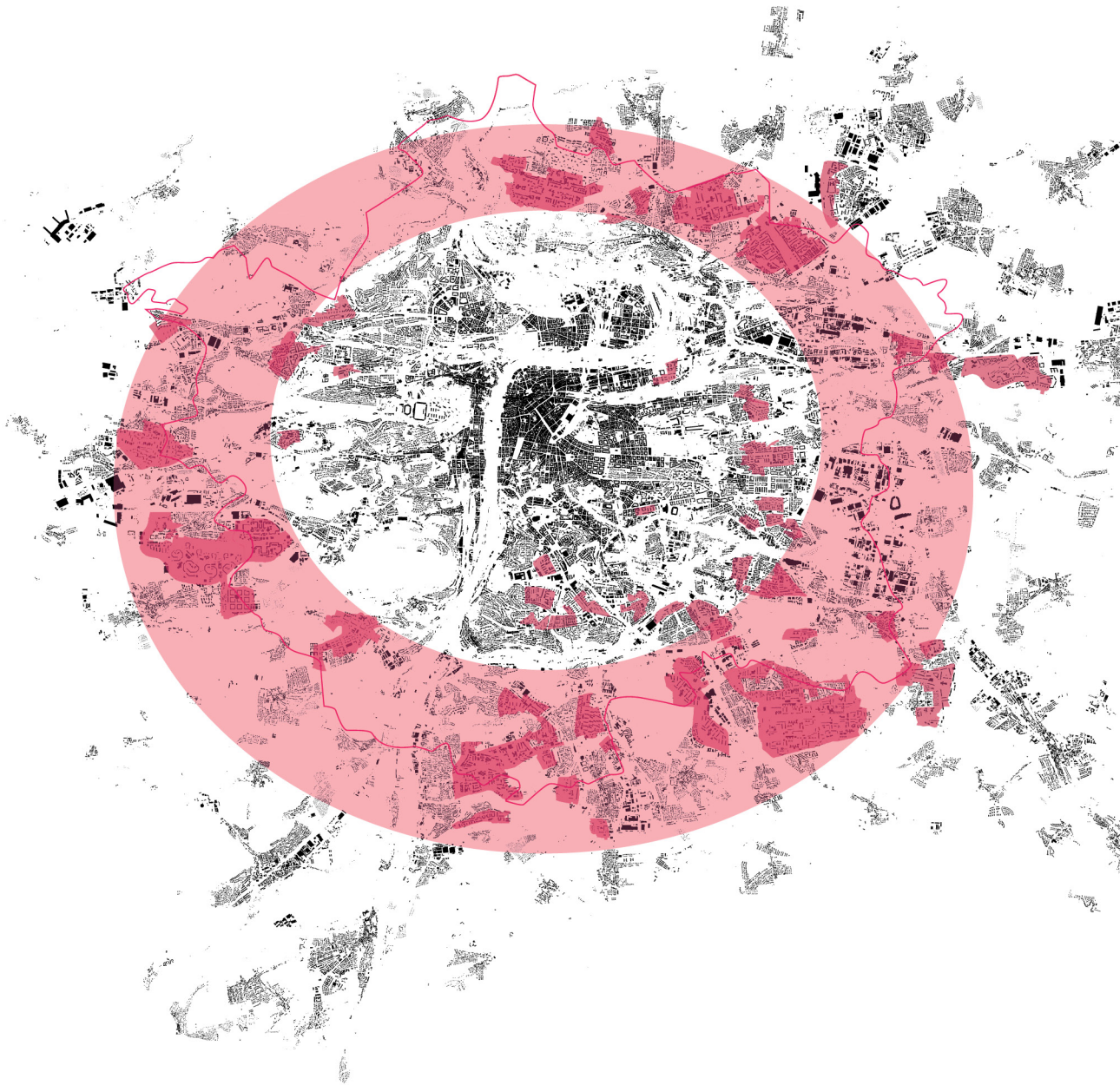

Praha má dlouhou a významnou historii. Praha se vyvíjela jako komponované mnohoměstí, které spojovala Královská cesta od východu k západu. Nové město Pražské bylo založeno na magickém geometrickém rozvrhu plném mystiky. Pro budoucnost je nutné tyto vyšší kompoziční principy nejen ochraňovat, ale je nutné je znovu probudit k životu a založit na nich další rozvoj obrazu města.

Výjimečnou vlastností Prahy je její heterogenita a vrstevnatost. Je potřeba posilovat právě všechny projevy vrstevnatosti, doplňovat město kvalitními současnými stavbami, ale i aktivitami v nich.

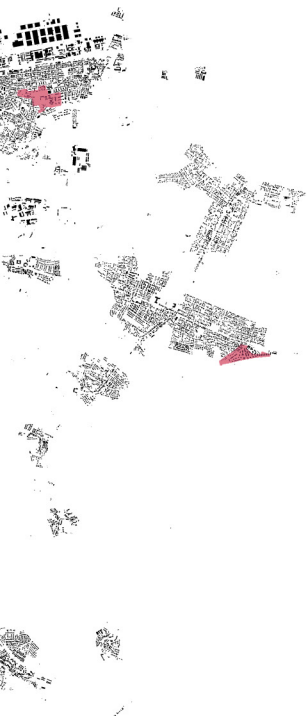
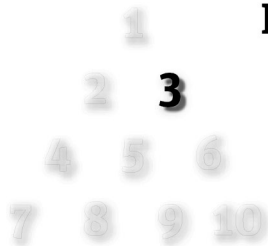
Ochrana historického dědictví musí generovat novou vrstvu špičkové architektury, zejména na volných místech v okrajových částech chráněných území. Není třeba se bát, Génus loci vždy přizpůsobí nové vrstvy svému obrazu.

body: Pražský hrad, Vyšehrad, Vítkov, sv. Václav;
 linie: Královská cesta, hranice ochranného pásma PPR,
 plochy: trojúhelník historických hodnot (KMP 2013);
 památkově chráněná území Prahy (URM 2013);
 podklad: technická mapa Prahy – budovy (URM 2013)

Moderní město

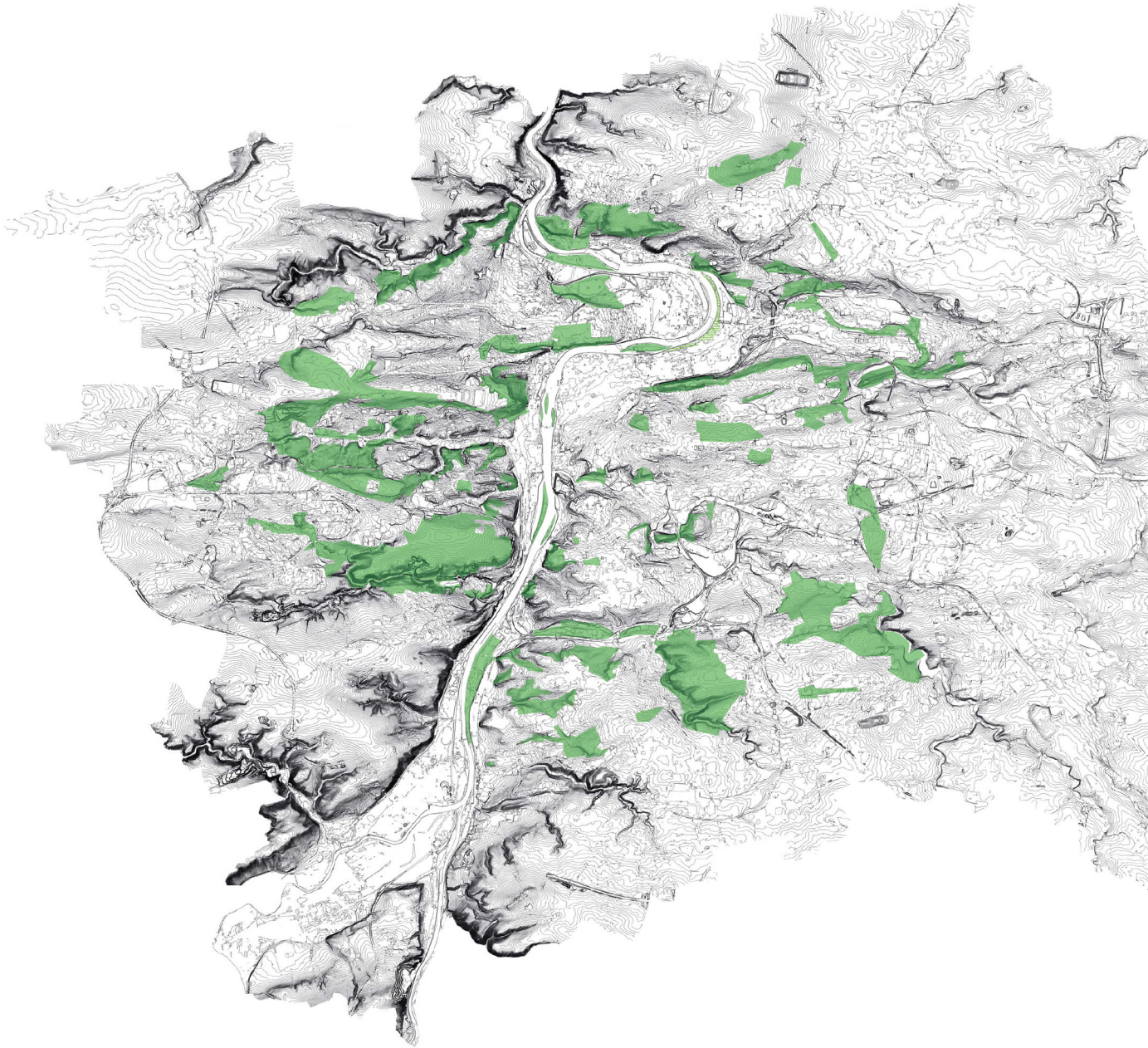

Historické jádro je rámováno náhrdelníkem modernistických struktur. I tato území jsou již nedílnou součástí historie a dnešního celkového obrazu města. Je potřeba hledat především nové kvality periferií, které už půl století patří k celku a jsou dnes pro město nepostradatelné. Tyto nové kvality je nutné dále rozvíjet.

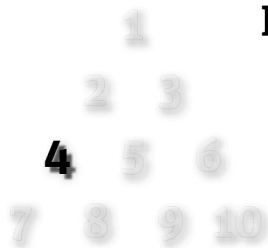
Modernistické město je autorským dílem, autorství je to, co jednotlivá sídliště od sebe odlišuje. Odlišnosti je potřeba podporovat i přes to, že Praha není polycentrická. Různorodost obrazů města je žádoucí.

Většina sídlišť dodnes zůstává nedokončenou kompozicí. Ve volné zástavbě bude nejdůležitějším úkolem definování veřejných prostranství včetně parků. Je nutné také naznačit možnosti vkládání nových vrstev městského života do okrajových částí města.

linie: hranice Velké Prahy 1922;
plochy: Pražská panelová sídliště (URM 2012),
„Náhrdelník periferie“ (KMP 2013)
podklad: technická mapa Prahy – budovy (URM 2013)

Městské parky

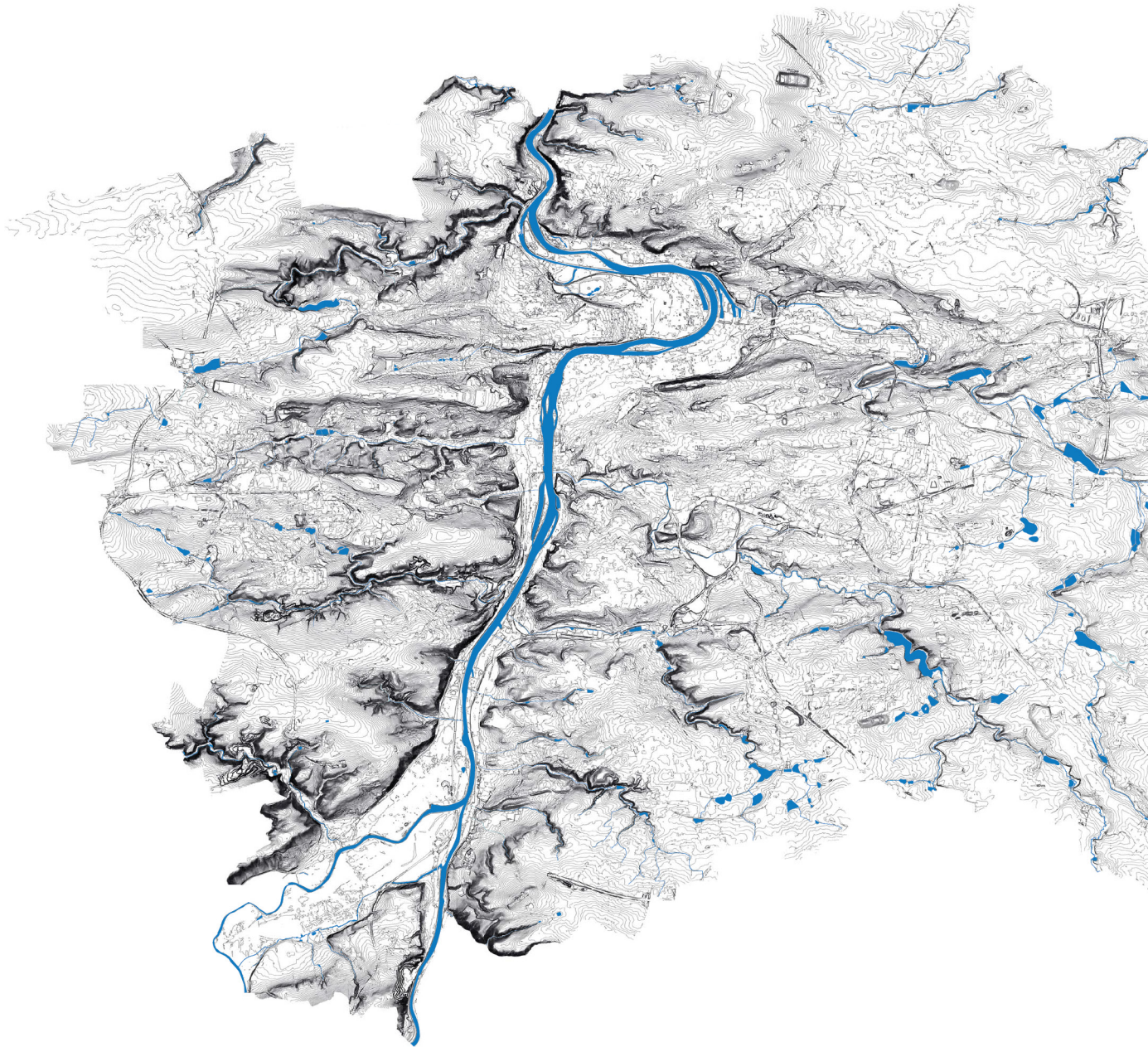
Dramatická morfologie území podpořená množstvím městských parků je pro Prahu nenahraditelná. Celkovou kompozici je potřeba přecíst a doplnit. I parky jsou ve své různorodosti architekturou a je potřeba zakládat nové, nebo stávající plochy do formy parku upravovat. Zároveň je nutné parkové plochy mezi sebou propojovat a násobit tím jejich kompozice.

Rekreační aktivity v parcích vyniknou zejména při jejich hustém obestavení.

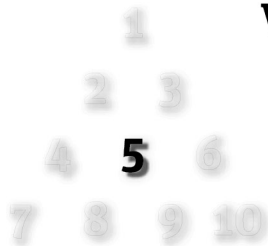
Do stávajících struktur města i krajiny je nutné vkládat nové a nové kulturní vrstvy. Klíčem k obrazu města Prahy je provázanost a zároveň ostré kontrasty parků a jednotlivých hustých městských lokalit.

Parky jsou vnitřním rekreačním potenciálem, který dává šanci zlepšit celkovou kvalitu života města.

Vltava

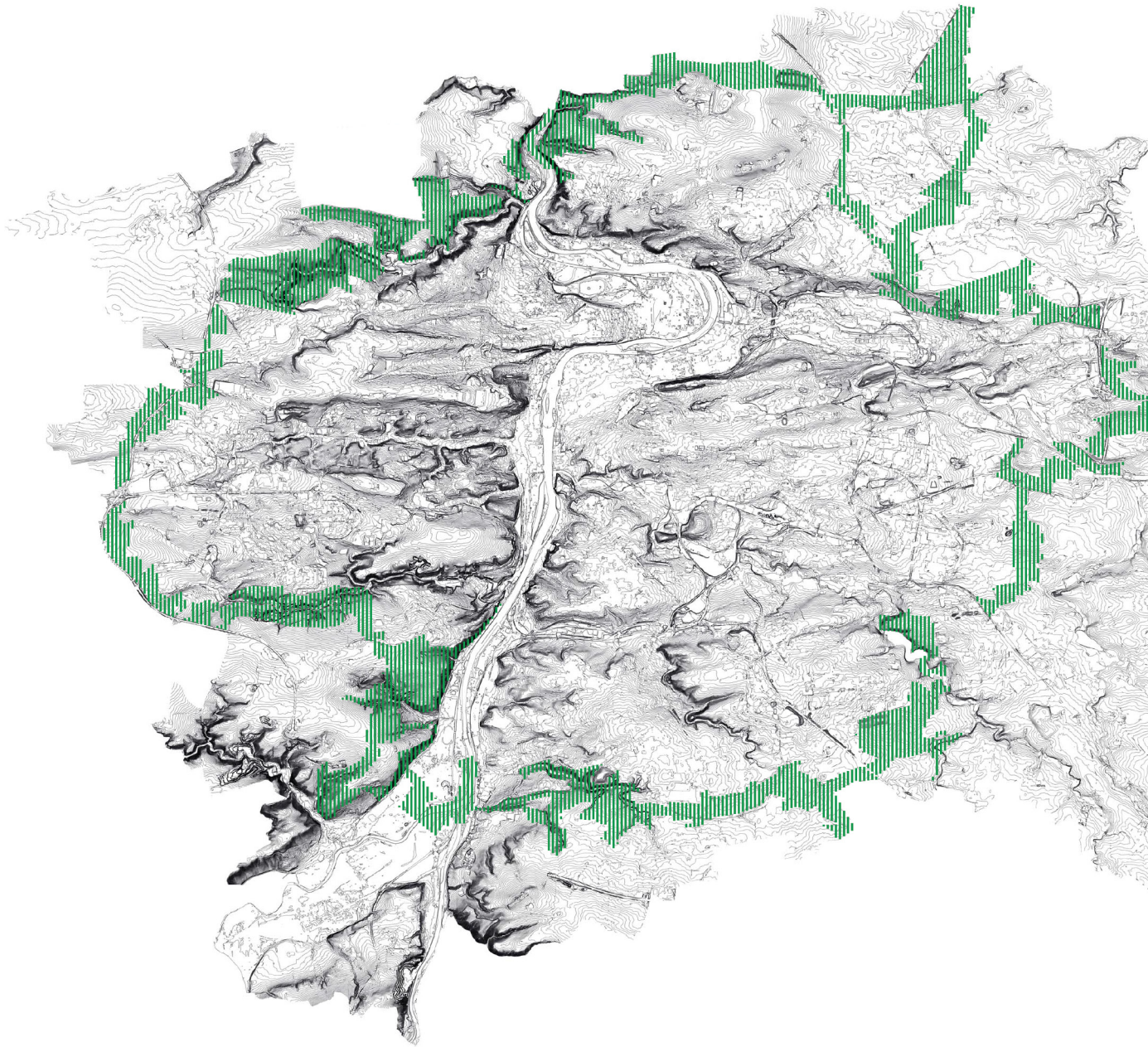

Budoucí charakter města definuje především topografie místa. Modelace terénu je pro utváření města vždy určující. Řeka vytvořila prostor budoucího města a je tak dnes i do budoucna pro Prahu hlavní osou a klíčovým veřejným prostranstvím.

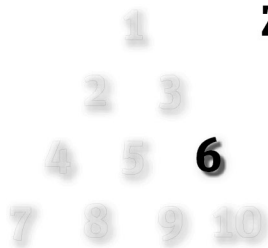
Řeka a její významné přítoky určují také kompozici parků a celkový obraz města. Pocit z města je pocitem z řeky, z obou jejích břehů, svahů nad nimi i z horních hran, které vytvářejí základní pražský pohledový horizont.

Potoky, sbíhající se k páteři Vltavy, mají obdobný prostorový význam. Proto je většině potoků nutné vrátit jejich důstojnost. V podmínkách Prahy jsou vodní toky a jejich nábřeží základním potenciálem nových nebo obnovených veřejných prostranství.

Zelené rozhraní a krajina

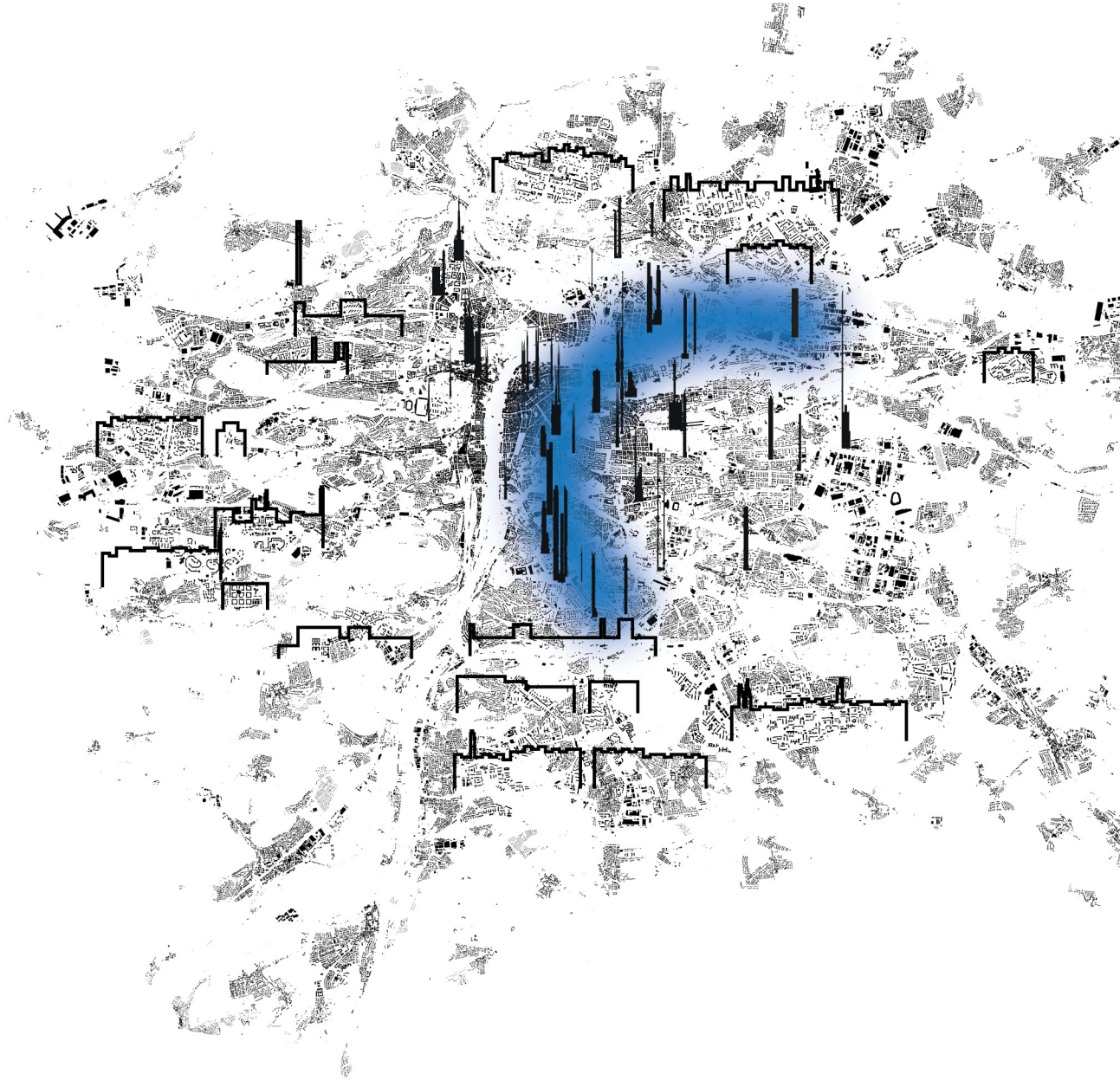
Zelený pás je v evropském kontextu srozumitelný termín. I v našem plánování má již svoji tradici, i když krátkou a ne příliš přesvědčivou. Oddělení města od aglomerace je důležitým kompozičním krokem. Musí být zřejmé, kde je uvnitř a kde je vně. Krajinný pás, chápaný jako rozhraní města a krajiny, by tomu měl napomoci.

Komponovaný pás krajiny na náhorní plošině doplní horizont periferií a definuje rozhraní okolo města. Jeho síla je především v jeho provázanosti a nezastavitelnosti. Jeho význam je v přesnějším definování samostatnosti okolních obcí.

Ve své délce a různorodosti struktury má potenciál stát se vnějším rekreačním zázemím města a bude zajímavým cílem i pro širší metropolitní region.

kresba: zelené hradby kolem Prahy (KMP 2013-06-10);
podklad: vrstevnice po 2m (URM 2013)

Výšková regulace a potenciál

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

Praha je prý stověžatá. Kdy byla v Praze naposledy postavena věž? Člověk se snažil stavět do výšky po celou dobu své historie. Proč by tomu dnes mělo být jinak? Praha není žádnou výjimkou a výškové budovy v ní již stojí.

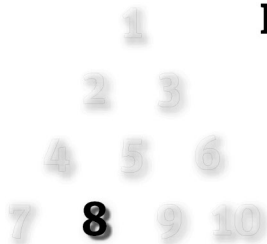
Praha je srdcem nejen regionu, ale celých Čech, je přirozeným centrem a proto je logické, že investory vysokých domů přitahuje. Praha potřebuje kompoziční výškovou regulaci. Situace, kdy se téměř kdekoli může překvapivě objevit vysoký solitér, je špatná.

Východiskem je pozitivní výšková regulace, doporučení, kam energii směřovat. Současná vrstva města chce být někde vysoká. Místa kde je to možné, musí být určena vyváženou kompozicí celku, nikoli nahodilostí dílčích možností.

kresba: potenciál výškových staveb (KMP 2013-06-10);
linie: výškové stavby Prahy (Metodika Metropolitního plánu,
koucky-arch.cz 2012)
podklad: technická mapa Prahy – budovy (URM 2013)

Nové mosty a vnitřní propojení

Je-li Vltava středem Prahy, pak nesmí být bariérou ale spojovacím prvkem města, jejím ústředním prostorem. Proto je nezbytné vnímat oba břehy řeky i její ostrovy jako jednotlý celek. Jako celek, který souvisí nejen s centrem, nejen s okrajem, ale také s celým přilehlým regionem.

Praha potřebuje nové mosty. Mosty, které nejen spojí břehy, ale stanou se také prodloužením důležitých ulic, propojí i vzdálenější místa a umožní tak rozproštění dopravní zátěže uvnitř města.

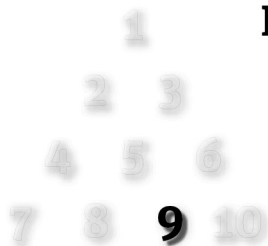
Veškeré zásahy do komunikačního rastru v centru města musí být určeny kompozicí celku a provázaností systému, nikoli lokálními zájmy. Pražské mosty mají své zákonitosti a tradice pražských mostů je zavazující.

zvýrazněné linie a propojení : místa k prověření
mostů a spojnic (KMP 2013-06-10);
ostatní linie: stávající silniční a železniční mosty a lávky;
podklad: osy uličních profilů (TSK 2013)

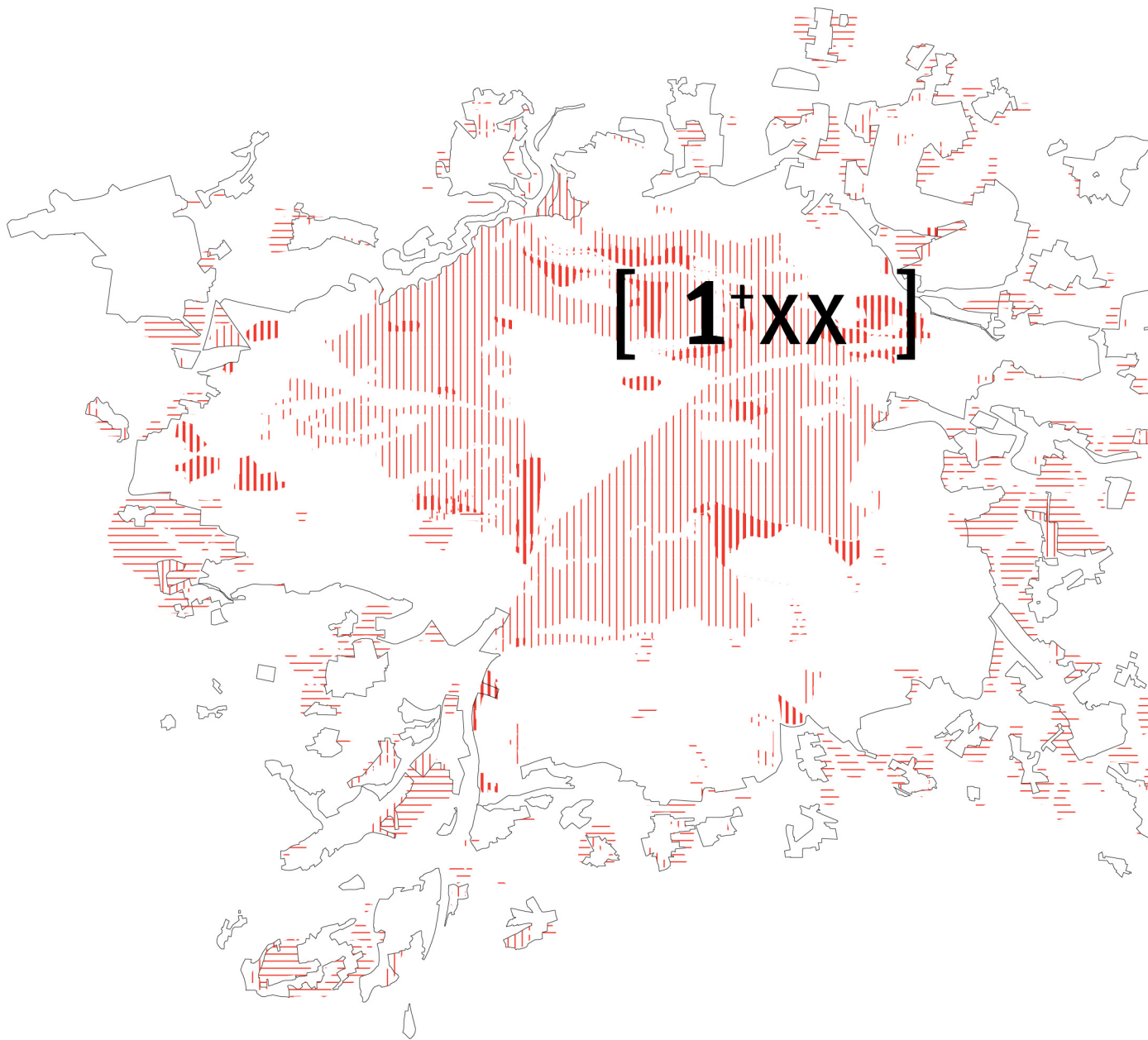
Hlavní třídy 1+xx

Obraz města je pro mnoho lidí dán především strukturou ulic a náměstí. Dnes je nutné nejen posilovat stávající náměstí a lokální hlavní třídy, ale i nově definovat městské třídy metropolitního měřítka.

Bulváry Prahy pro jedenadvacáté století musí být lemovány živým a otevřeným parterem, musí si svoji sílu zasloužit. Musí propojit město s jeho okolím, provázat region. Nesmí však být jen dopravním koridorem, musí se stát důležitým veřejným prostranstvím, liniovým rozšířením centra.

Klíčové bude křížení tradiční (historické) trasy severojižní magistrály a nově koncipovaného Severního diametru. Tato nejdelší souvislá trasa od východu k západu velkoryse propojí nejen důležité části města, ale i obě letiště. Severní diametr bude další paralelou Královské cesty.

Potenciál transformace vs. rozvoj

1
2 3
4 5 6
7 8 9 **10**

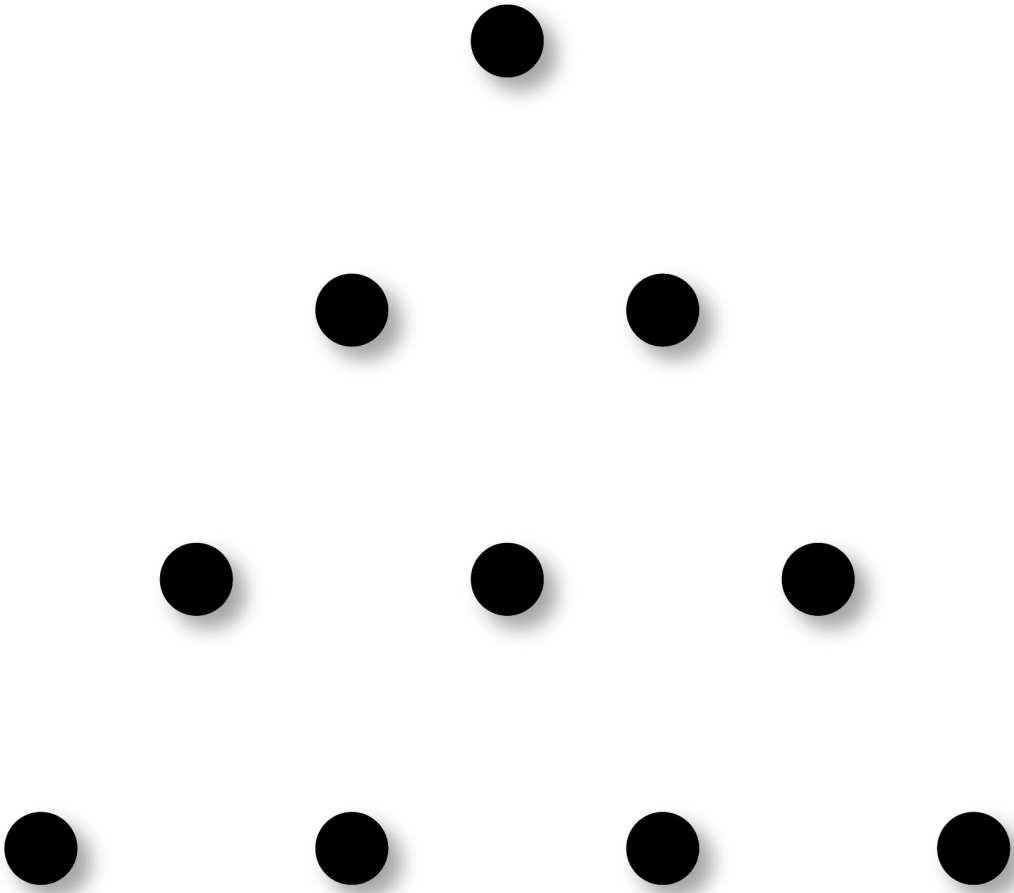

Rozvoj města nelze zastavit. Jeho plošné nároky na krajinu však ano. Rozvoj už je nutné chápat výlučně jako zlepšování stavu. Praha má velké množství volných ploch uvnitř města. Je potřeba posilovat periferie nikoli od okraje, ale od středu. Je potřeba doplňovat především místa blízko centra.

Město musí koncentrovat energii, musí se chovat dostředně. Toho je možné dosáhnout transformací mnoha ploch uvnitř. Holešovický meandr a údolí Rokytky se zdá být největším souhrnným potenciálem rozšířeného centra pro další desetiletí.

Extenzivní rozvojové plochy je nutné omezit a přiřadit spíše k zázemí města. Budou tím definovány nové hranice, za které nebude potřeba jít v horizontu celého jedenadvacátého století.

plochy: Srovnání zastavitelných ploch v platném ÚP s. ú. Hl. m. Prahy (URM 2013-01-08) a v Konceptu ÚP 2009 – bez ploch dopravní a technické infrastruktury, transformační potenciál svisele (KMP 2013-06-10);
podklad: technická mapa Prahy – budovy (URM 2013)

Exkurz: Pýthagorás, tetraktys a decimalizace

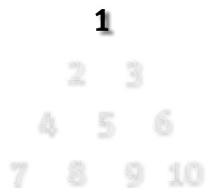
„...prostřednictvím Toho, který dal našemu pokolení tetraktys, jenž obsahuje zdroj a kořen věčné podstaty...“
(z přísahy pýthagorejců)

Čísla jsou ve své podstatě živými formacemi energie, které matematickými zápisy, figurami, utvářejí a určují životní podmínky v makrokosmu i v mikrokosmu. Starověcí filozofové hledali v číslech harmonii. Harmonii, jež se odrážela v řádu přírody, umění, vědy a zvuku. Byla to tajemná harmonie, ne snadno srozumitelná, ale zato krásná a hluboce symbolická.

Byly to mystické vlastnosti čísla deset, které z něj učinily středobod pýthagorejského učení. Moc čísla deset spočívá v čísle 4, v „tetraktys“ (=čtyřnásobný, čtveřina). **Představme si deset kamenů položených v písku ve čtyřech řadách ve tvaru rovnostranného trojúhelníku.** Z matematického hlediska jde o čtvrté trojúhelníkové číslo ($1+2+3+4=10$).

Tetraktys má několik pozoruhodných vlastností a celou řadu výkladů. Tetraktys je mocné schéma, které znamená metaforu pro způsob, jakým čísla souvisejí s vesmírem. **Tetraktys je svatý symbol, který obsahuje tajemství neustálého tvoření a obnovy.**

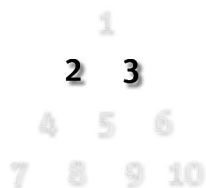
Čtyři úrovně tetraktysu v pořadí 1, 2, 3, 4 představují například výklady: monáda, dyáda, triáda, tetráda; bod, linie, plocha, objem; oheň, vzduch, voda, země; ale také různé počítání času, jako jaro, léto, podzim, zima; nebo dětství, mládí, dospělost a stáří...

1/ monáda je symbolem jednoty, stavu bytí před stvořením.

Bod a kružnice, počátek a jednota, makrokosmos. Střed je zdroj a je nepoznatelný, je mimo chápání, ale jako semeno se střed šíří a vyplňuje jako kruh. Monáda je prvotní myšlenkou (...na počátku bylo slovo...)

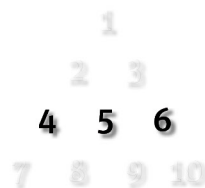
Číslo jedna má vzácnou vlastnost. Každé číslo násobené jednou, zůstává sebou samým, totéž platí, když jakékoli číslo jednou dělíme. Monáda zachovává identitu všech, s nimiž se setká.

2/ dyáda symbolizuje první pohyb v procesu stvoření – štěpení monády na dva póly.

Přechod od monády k dyádě reprezentuje první krok v procesu stvoření. Odras bodu vytvoří další bod.

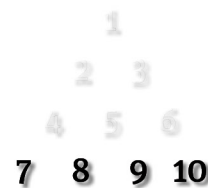
Dva body, dvojitost a jinakost, zobrazuje všechny polarities vesmíru. Paradoxem je, že i když se druhý bod zdá být oddělený (odražený) od jednoty, opačné póly si pamatují svůj zdroj a vzájemně se přitahují, protože chtějí splynout a vrátit se do stavu jednoty. Dyáda současně rozděluje a sjednocuje, odpuzuje a přitahuje, odlučuje a vrací.

3/ triáda symbolizuje sjednocení obou pólů pomocí zprostředkující síly.

Tři je prvorozené, nejstarší číslo. Tři existují v jedinečném (stabilním) postavení. Slovo trojice pochází ze „tří jednotek“ neboli „tří jako jeden“ a trojúhelník je hlavním symbolem božství ve světě. Stabilní řešení není možné bez tří aspektů – dvou protikladů a neutrálního, vyrovnávajícího, rozhodujícího nebo transformujícího faktoru.

Triádu je možné také vyložit jako (pozdější Hegelovskou) trojici: teze, antiteze, synteze...

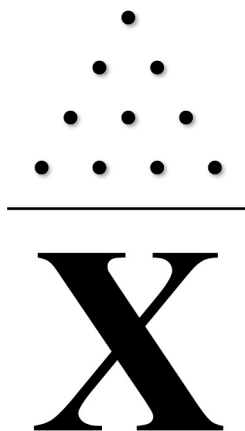

4/ tetráda je symbolem pro vzniklé stvoření, Universum.

Tetráda vzniká z triády přidáním další jednotky. Vzniká tetrahedron – čtyřstěn, první objem.

Čtyřka reprezentuje dokončení, je to poslední krok na cestě od jednoty přes dualitu, doplnění do triády a představuje sebe sama v mnohosti přírody. Universum v látce znázorňují čtyři elementy: oheň, vzduch, voda, země.

Všechno v přírodě postupuje cestou od jedné do čtyř.

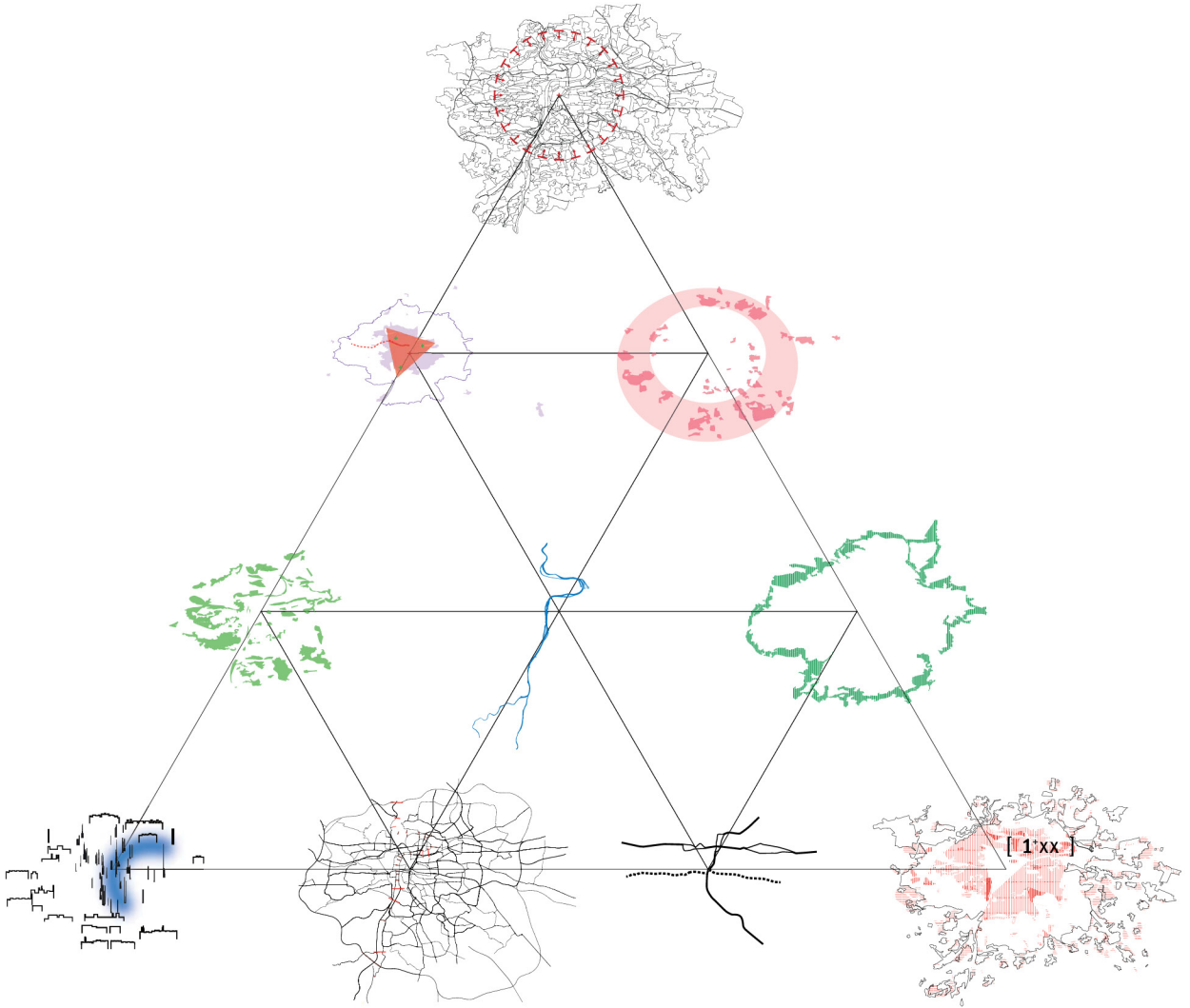
Celý výše uvedený postup je možné zapsat také jako deset ($1+2+3+4=10$).

Desítka znamená dokonalost celého vesmíru.

Desítka je symbolem světa a nebe.

S dekádou nacházíme nový začátek, začátek cesty.

Podobně jako s jedničkou, násobíme-li číslo desítkou, výsledek se v podstatě nemění, ale číslo je přeneseno na vyšší úroveň, stává se rozšířenou verzí sebe sama.

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

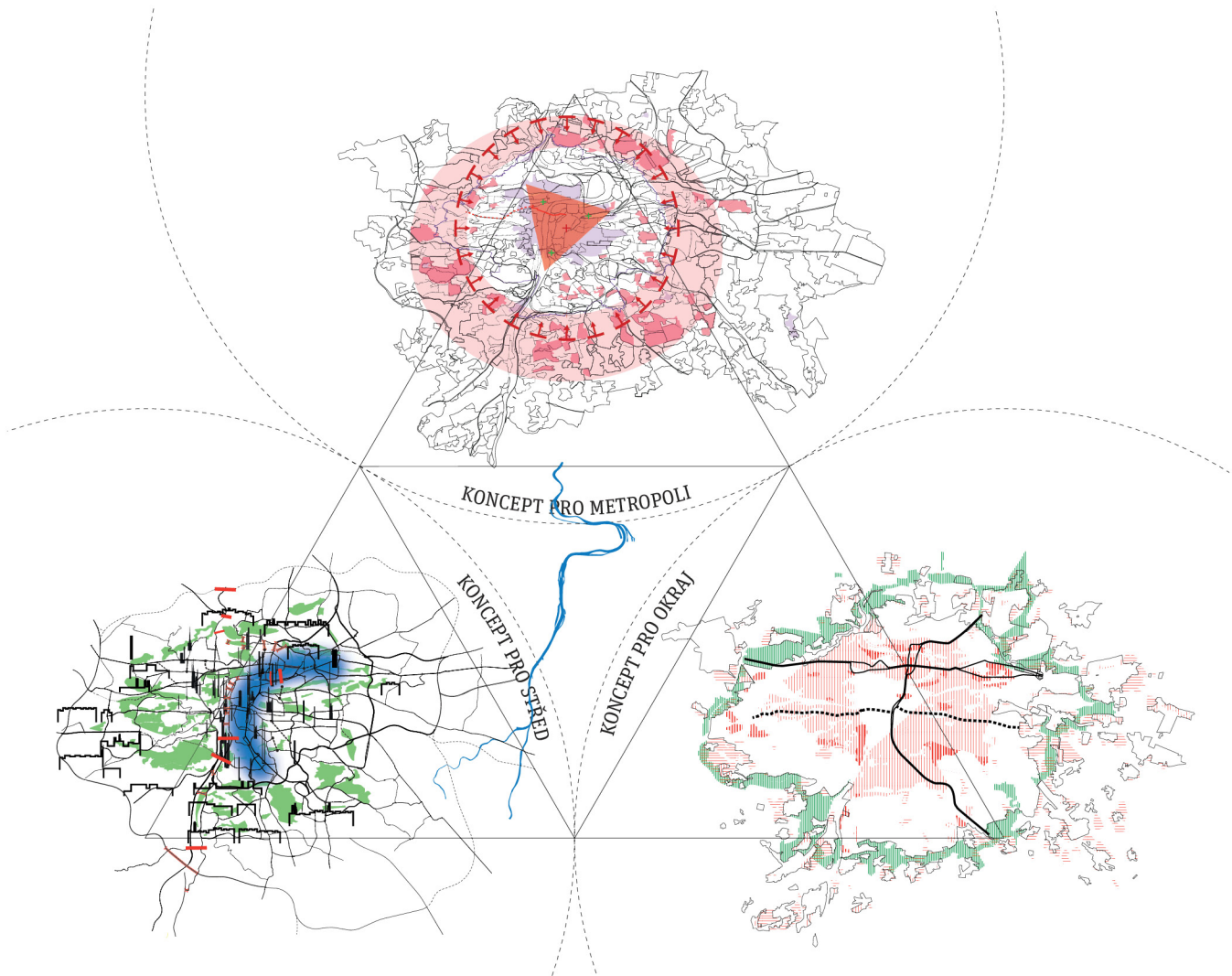
Deset tezí Metropolitního plánu pro Prahu

Inspirováni pýthagorejci, jejich myšlením o číslech, číselných vztazích a číselných poměrech, jsme desítku základních tezí uspořádali do zapamatovatelného systému.

Seřazení do jednoznačného systému tetraktys má za úkol nejen hierarchizovat jednotlivá témata, ale klade si především za cíl i jejich logické (a zároveň magické) seskupování.

Celek je sestaven tak, že je možné ještě jiné čtení jeho částí. Základní teze jsou definovány v dichotomii středu a okraje, která je naznačena jednotlivými směry (v části levé – 2, 4, 7), (v části pravé – 3, 6, 10).

V šestiúhelníku (2, 3, 4, 6, 8, 9) okolo středu (5), po obvodě i napříč, je možné vidět celkovou kompozici nejen středu a okraje, ale také krajiny a města i vzájemnou (dopravní) interakci mezi nimi. Jsou zde různě pojaté triády, v první řadě klasická triáda krajinná (4, 5, 6), dále triáda rozvinutí středu podél hlavních tříd (2, 5, 9), nebo propojení periférií pomocí vlasečnic dopravního roštu (3, 5, 8).

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

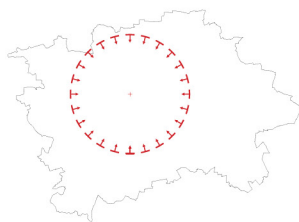
V neposlední řadě je možné věnovat zvýšenou pozornost vrcholům trojúhelníku (1, 7, 10), zejména těm spodním – všechny vrcholy znázorňují základní ideje plánu. Definují totiž nejen celkové soustředění energie, ale také zejména výškový a plošný potenciál. Je také zřejmé, že tyto vrcholy budou celkem logicky (spolu s dopravním řešením) vyvolávat největší diskuze a polemiky.

Celek lze ale také vidět jako **Velkou triádu**.

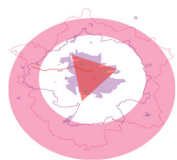
Triáda je zvolena jako nejpevnější seskupení, které zajišťuje stabilní řešení. Tetraktys je proto možné vnímat také jako **triádu triád**. Triády jsou seskupeny okolo středu (5). Dalo by se říci, že spodní dvě (4, 7, 8; resp. 2, 4, 5, 7, 8, 9) a (6, 9, 10; resp. 3, 5, 6, 8, 9, 10) jsou opět ve své dualitě zpodrobněním, rozvinutím té horní, zastupující jakousi zvětšenou monádu (1, 2, 3). Jsou tak zobrazeny tři cesty, tři strategie nebo koncepty: **koncept pro město** (metropoli), **koncept pro střed** (centrum) a **koncept pro okraj** (periferii). To všes ohledem na topografii Vltavy a na základě historického předurčení celku.

Vrátíme-li se ke klasickému čtení jednotlivých řad výsledného obrazu, objeví se čtyři souhrnné teze, které charakterizují nově připravovaný plán. Od prvotní myšlenky k jednotlivým dílčím řešením, k denní operativě.

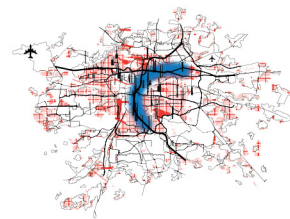
1/ Nejvýše stojí ústřední myšlenka návratu ke středu, koncentraci energie a aktivaci celku. Zároveň je také definováním města a jeho okolí.

2/ Myšlenka intenzifikace je vtělena do duality „starých a nových měst“. Cílem je jejich dvojjedinnost a potřeba celku v rozdílnosti. Protiklady představují jednotu uvnitř širšího celku.

3/ Celý návrh by měl spočívat na trvalém a stabilním základu prostřední triády, za kterou je nutné považovat topografii a kulturní krajinu uvnitř i vně města. Krajinu je nutné aktivně rozvíjet stejně jako město, protože je klíčem k obrazu Prahy.

4/ Výsledkem celého procesu plánu musí být hledání potenciálu, definování nových možností při vědomí zachování všech hodnot přírodních i civilizačních. Potenciál by měl být opět definován v jednotě protikladů středu a okraje. Měl by hledat novou energii a zejména novou kvalitu.

Vraťme se ale k základní myšlence monády pro celek. Imploze architektury může, a má, v tomto smyslu znamenat především koncentraci pozitivní energie do menšího prostoru, starost o krajinu města, aktivaci chráněných území, sebeuvědomění si síly města, důraz na jeho rozvoj a ve výsledku vznik skutečné metropole.

Imploze může být impulzem pro Prahu jedenadvacátého století.

DUCH PLÁNU

deset základních tezí k obrazu města Prahy

Kancelář metropolitního plánu
Útvar rozvoje hl. m. Prahy
Vyšehradská 57/2077, 128 00 Praha 2

autorský tým: doc. Ing. arch. Roman Koucký,
Ing. arch. Annamaria Bohuniczky, Ing. arch. Jaromír Hainc,
Ing. arch. Michal Leňo, Ing. arch. Kristýna Lhotská,
RNDr. Martin Kubeš (krajina), Ing. Jan Špilar (doprava),
Ing. Petr Hrdlička (technická infrastruktura)

první vydání pro potřeby metropolitní ozvučné desky 2013-06-22

© KMP URM 2013

Materiál je určen pro jednání Metropolitní ozvučné desky. Obrazy, text i dílčí části je možné (s ohledem na autorský zákon) kopírovat a rozmnožovat libovolnou technikou. Vždy je však nutné uvést zdroj. Rozsáhlejší citace je nutné předem dohodnout s Kanceláří metropolitního plánu.

kancelář
Metropolitního Plánu [---]